

Handläggare
Carla Hedberg
Telefon 08-508 27 239**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Startpromemoria för planläggning av Futharken 2 i stadsdelen Norra Ängby (skola).

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

Anette Scheibe Lorentzi

Stadsbyggnadsdirektör

Thomas Stoll

Avdelningschef

Karin Norlander

Enhetschef

Sammanfattning

Planens syfte är att möjliggöra utökad byggrätt för skoländamål samt bekräfta byggrätten i den norra delen av fastigheten, där en del av skolbyggnaden ursprungligen uppförts planstridigt. Om- och tillbyggnader ska utföras med hänsyn till skolbyggnadens höga kulturvärden och till det angränsande riksintresset Norra Ängby. För att möta den växande stadens behov är det av vikt att Stockholms skolverksamhet fungerar väl.

Planområdet ligger i stadsdelen Norra Ängby invid Åkeshovs tunnelbanestation, på Bergslagsvägen. Planområdet omfattar fastigheten Futharken 2, som inhyser Nya Elementarskolan. Fastigheten omfattar ca 24 000 kvm och ägs av Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Skolverksamheten står inför en kapacitetsökning som kräver en större om- och tillbyggnad. Planförslaget gäller framför allt en utbyggnad av skolans befintliga matsal med en tillbyggnad mot Möjbrovägen i väster, där det idag finns en uteservering för eleverna. Vidare kommer behovet av att planlägga för ytterligare utbyggnad av skolan, såsom en idrottshall och permanenta skollokaler att utredas.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Aktuellt planområde är markerat med rött.

UTLÅTANDE

Syfte

Planens syfte är att möjliggöra utökad byggrätt för skoländamål samt en justering av byggrätten i den norra delen av fastigheten, där del av skolbyggnaden ursprungligen uppförts planstridigt. Om- och tillbyggnader ska utföras med hänsyn till skolbyggnadens höga kulturvärden samt med hänsyn till det angränsande riksintresset Norra Ängby.

När Stockholm växer är det av vikt att kunna möta stadens behov och därmed skapa möjlighet för flera skolplatser på Nya Elementarskolan.

Bakgrund

På Nya Elementarskolan går det idag närmare 900 elever och enligt Utbildningsförvaltningens prognos kommer elevantalet att öka ytterligare till cirka 1200 elever inom några år. För att klara elevantalet finns det utöver de permanenta byggnaderna idag även tre paviljonger. Lokalerna är överlag i gott skick, dock är dagens planlösning med varierande klassrumstorlek försvårande för verksamheten. Detta har medfört att årskurserna blivit utspridda i flera hus och att det är svårt för verksamheten att få till sammanhållna hemvister för årskurserna.

SISAB önskar mot denna bakgrund att genomföra en planändring för att möjliggöra en permanent utbyggnad av skolan samt att i samband med detta justera byggrätten i den norra delen av

fastigheten, där del av skolbyggnaden ursprungligen uppförts planstridigt.

Plandata

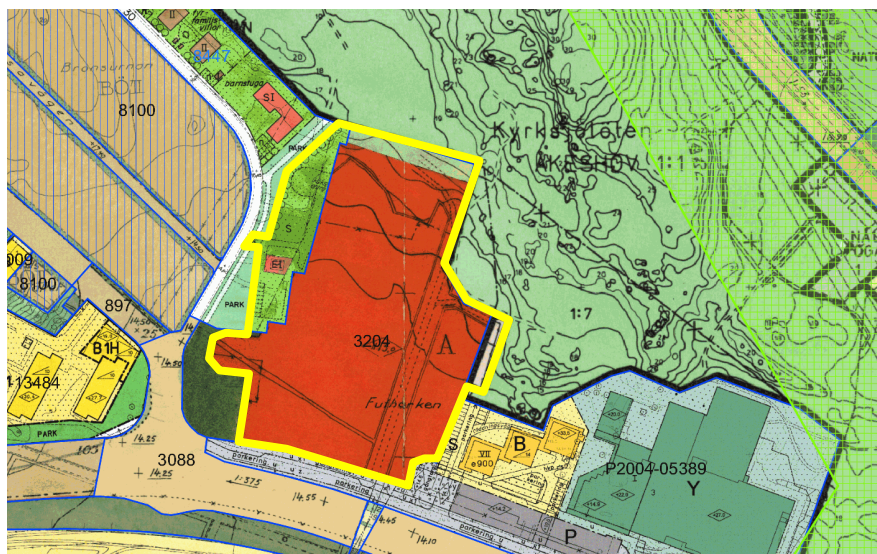
Planområdet ligger i stadsdelen Norra Ängby invid Bergslagsvägen väster om Brommaplan. Planområdet omfattar fastigheten Futharken 2, som inhyser Nya Elementarskolan. Väster om fastigheten ligger småhusområdet och riksintresset Norra Ängby. I söder gränsar aktuell fastighet mot Bergslagsvägen med Åkeshovs tunnelbanestation på andra sidan vägen. Fastigheten Futharken 2 omfattar 24 086 kvm.

Markägoförhållanden

Fastigheten Futharken 2 ägs av Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Gällande detaljplaner

Fastigheten omfattas idag av två detaljplaner; Pl 3204 (från 1946) och Dp 8447 (från 1987) som anger markanvändningen till allmänt ändamål, skola, transformatorstation, park, allmän plats samt mark får inte bebyggas.

Utdrag från planmosaik med planområdet markerat med gul linje.

Pågående detaljplaner i området

1. Prästkragen 10, dnr. 2017-06507, avser upphävande av gällande fastighetsindelningsbestämmelser för att möjliggöra avstyckning av en ny fastighet för bostadsändamål (tvåfamiljshus).
2. Vid Spångavägen/Sedumbacken pågår planarbetet dnr. 2017-15385 som avser ny bostadsbebyggelse om cirka 100 lägenheter.

3. Del av Åkeshov 1:1, 2, intill kv. Vadmalen, dnr 2017-17449, avser ny bostadsbebyggelse med 100 studentlägenheter.

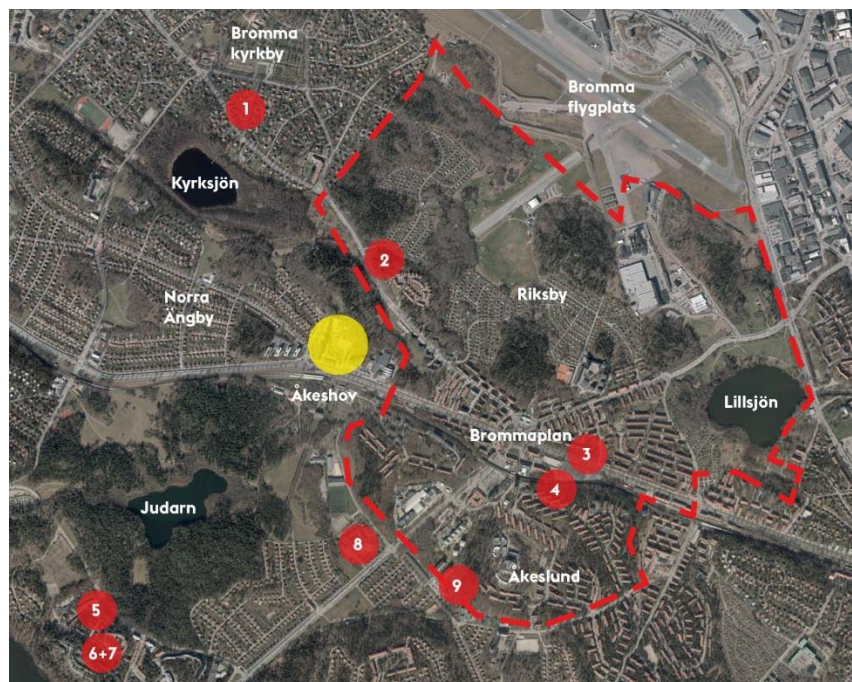
4. Del av Åkeshov 1:1, 2 m.fl. intill kv. Famnen, dnr 2017-17450, avser ny bostadsbebyggelse om cirka 200 lägenheter.

5. Ordenskapitlet 10 och Oldmästare 19 m.fl., dnr. 2015-07342 som avser ny bostadsbebyggelse om cirka 90 lägenheter.

6+7. Nockebyhov 2:22, dnr. 2014-19532 och 2017-15486, avser nybyggnad av cirka 75 bostäder enligt markanvisning i Nockebyhov. Enligt beslut i SBN 31 aug 2017 delades ärendet i två delar.

8. Rötammaren 1, dnr. 2015-19082, avser ändringar inom flera detaljplaner för att möjliggöra en avloppsledning mellan Brommaplan och Ålstenskogen.

9. Örtuglandet 1, dnr 2015-11165, behandlar nybyggnad av flerbostadshus på befintlig parkering om cirka 95 lägenheter.

Översikt av pågående planeringsprojekt i närområdet. Program för centrala Bromma ungefärligt markerad med streckad linje. Aktuellt planområdet ungefärligt markerat i gult och övriga projekt i rött.

Program

I området kring Brommaplan och Riksby har Program för centrala Bromma, dnr 2010-20840, godkänts av stadsbyggnadsnämnden den 31 augusti 2017. Programmet avser hur centrala Bromma med stadsdelarna Riksby, Åkeshov och Åkeslund kan utvecklas med

3000-4000 nya bostäder framöver. Utöver bostäder föreslås även verksamheter, utveckling av förskolor och skolor, idrotts- och rekreationsfunktioner samt förbättrad park- och grönstruktur.

Övergripande beslut och styrande dokument

Översiktsplan

I stadens översiktsplan är Riksby och områdena kring Brommaplan markerade som delar där det finns mycket stora möjligheter till stadsutveckling för bostäder, verksamheter och service.

Bergslagsvägen är även en av de vägar som i översiktsplanen bedöms ha framtida potential att omvandlas till ett urbant stråk. Ambitionen är att utveckla vägen med ny stadsbebyggelse, fler tvärkopplingar, mer service, verksamheter och en bättre stadsmiljö.

Komplettering med nya skolor, förskolor, ytor för idrott och kultur samt nya offentliga ytor behöver tillkomma när stadsdelen växer. Staden är i behov av fler och expanderande skolor för att långsiktigt kunna säkerställa utbildning och kompetensförsörjning.

Bedömningen inom stadsdelen är att sju nya skolor kommer att behövas till 2040 och omfattar pågående byggprojekt, planerad utbyggnad av befintliga skolor samt framtida behov.

Översiktsplanen har som mål att Stockholms stad ska vara en förebild vid utveckling av offentliga byggnader och rum. Skolor och förskolors utformning har hög prioritet som miljöer för barn och ungdomar. De ska därför utformas med hög kvalitet och med strategisk placering i staden så att de upplevs som tillgängliga, funktionella och bidrar till att skapa identitet.

Riksintressen

Aktuell fastighet ligger i anslutning till Norra Ängby, som är av riksintresse för kulturmiljövården. Norra Ängby är en egnahemsmiljö, ett stort och enhetligt småstugeområde planerat för arbetare, vilket visar stadens satsning på självbyggeri på 1930-talet, den bostadssociala politiken och en framsynt planering som utgick från de äldre kulturlämningarna på platsen.

Norr om aktuell fastighet ligger även Bromma flygplats som är av riksintresse för kommunikationer. Detta innebär höjdbegränsningar och eventuella bullerstörningar som kan påverka ny bebyggelse.

Vy norrut längs Möjbrovägen, som visar mötet mellan skolfastighetens östra del (till höger) och villor inom riksintresset Norra Ängby.

Nuvarande förhållanden

Stadsbild

Fastigheten är bebyggd med en skolbyggnad, Nya Elementarskolan. Skolan är uppdelad i flertalet sammankopplade huskroppar, som möts något förskjutna i gaveln. Skolbyggnaderna omgärdar en skolgård, som i öster öppnar sig mot Kyrksjölöten naturreservat. De låga byggnadskropparna underordnar sig naturen och terrängen, genom placering, form och storlek. På skolgården finns för närvarande tre tillfälliga paviljonger som rymmer skollokaler. Matsalen är belägen mot Möjbrovägen i väster. Utanför finns idag en hårdgjord yta med uteservering, som omgärdas av ett smidesstaket samt träd och buskar.

Snedbild norrut över området, med planområdet markerat med röd linje.

I väster, i anslutning till skolan ligger småhusområdet och riksintresset Norra Ängby. I öster finns bostadsbebyggelse samt Åkeshovshallen, Åkeshovsbadet och längre bort även Brommaplan. På andra sidan Bergslagsvägen, i söder, finns Åkeshovs tunnelbanestation, Åkeshovs slott samt naturreservatet Judarskogen.

Natur

I norr gränsar aktuell fastighet mot Kyrksjölöten naturreservat, som är ett Natura 2000-område. Även Judarskogen i söder utgör ett naturreservat. Båda naturreservaten är områden av ekologiskt särskild betydelse. Områdena mellan Grimsta-Beckomberga, Beckomberga-Kyrksjön och vidare till Judarn och Riksby-Lillsjön är viktiga ekologiska och rekreativa samband att värna och utveckla enligt stadens översiktsplan.

Kulturmiljö

Aktuell fastighet är grönmarkerad enligt Stadsmuseets klassificering, vilket innebär att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Skolbyggnaden från 1946 är ritad av arkitekt Åke E. Lindqvist och byggdes som en av landets första skolor med ämnesspecifika salar. Skolan är ett av Å E. Lindqvists första verk och en av alla skolbyggnader han ritade under sin karriär. Många av Nya Elementars arkitektoniska element återfinns även i Å E. Lindqvists andra skolor, exempelvis flera lägre byggnadskroppar i trevåningar, flacka eller platta tak, tegel som fasadmateriäl och varierade fönstertyper.

Stockholm stadsmuseums klassificeringskarta, med aktuell fastighet inringad i rött.

Förutom riksintresset Norra Ängby, finns det i skolans närområde områden som av Stadsmuseet är utpekade som kulturhistoriskt värdefulla miljöer, såsom Åkeshovs slottspark och koloniområden i Riksby. Kringliggande bebyggelse är i övrigt till största del grön- och gulklassad. Åkeshovs slott är dock blåklassad, vilket innebär att byggnadens kulturhistoriska värde motsvarar fordringar för byggnadsminnen i kulturminneslagen.

Trafik och kollektivtrafik

Åkeshovs tunnelbanestation ligger mindre än 100 meter från fastigheten, med en passageentré under Bergslagsvägen inom fastigheten. Bergslagsvägen är högt trafikerad, liksom Brommaplan längre österut.

Service, idrott och kultur

Öster om planområdet ligger Åkeshovshallen och Åkeshovsbadet, även skolgården ger viss möjlighet till idrottsutövning. Service etc. är i övrigt till stor del koncentrerat till Brommaplan, cirka 800 meter från planområdet.

Störningar och risker

Buller

Planområdet utsätts för trafikbuller från Bergslagsvägen. Ljudnivån vid skolgården är enligt stadens bullerkarta mellan 45-60 dBA ekvivalent ljudnivå på 2 meters höjd, med de högre ljudnivåerna mot Bergslagsvägen.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planområdet ingår i Strömmens tillrinningsområde, då dagvattnet går till Bromma avloppsreningsverk för att sedan släppas ut i Strömmen. Strömmen är en vattenförekomst enligt EU:s vattendirektiv, vilket innebär att det finns miljökvalitetsnormer som ska uppfyllas för vattenförekomsten. Den ekologiska statusen är idag otillfredsställande (VISS, 2018-08-08). Den kemiska statusen är idag ej god (VISS, 2018-08-08). Planområdet ingår i Östra Mälarens yttre vattenskyddsområde, sekundär skyddszon, för vilket fastställda skyddsföreskrifter ska följas.

Dagvatten och översvämningsrisk

Skyfallsmodellering för Stockholms stad visar att det idag finns flera platser inom planområdet där det riskerar att samlas vatten vid ett kraftigt skyfall. Detta gäller särskilt längs skolbyggnadens västra sida. Det fortsatta planarbetet behöver utreda hur dagvatten ska tas hand om inom planområdet.

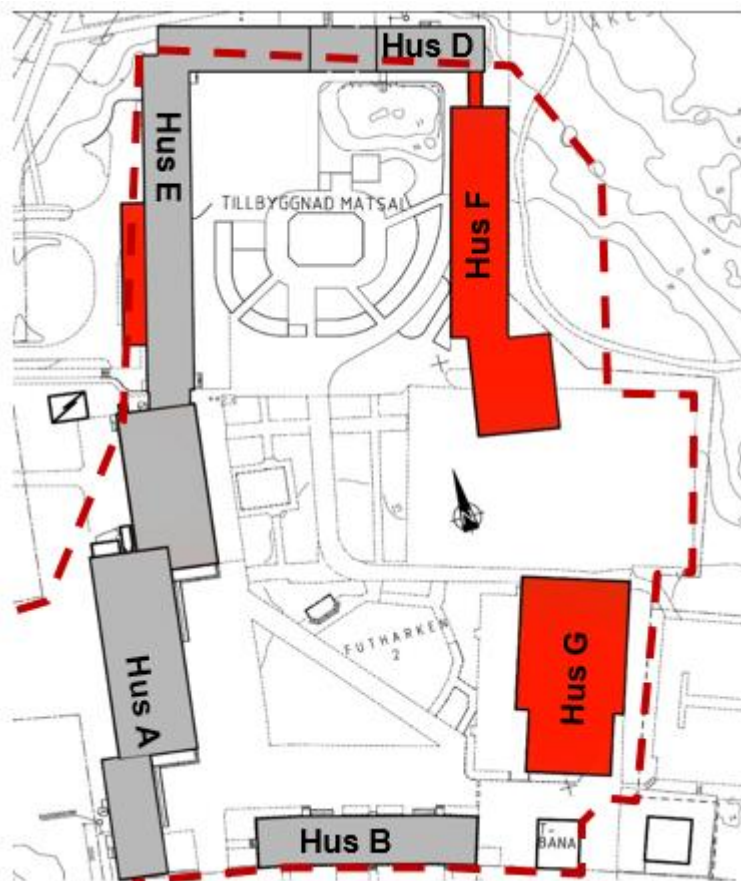

Planförslaget

Skolverksamheten står inför en kapacitetsökning som kräver en större om- och tillbyggnad. Utbildnings-förvaltningens prognos visar att elevantalet kommer att öka till cirka 1200 elever inom några år. Planförslaget gäller framför allt en utbyggnad av skolans befintliga matsal med en tillbyggnad mot Möjbrovägen i väster, där det idag finns en uteservering för eleverna.

Planprocessen kommer även att studera möjligheten att planlägga för ytterligare utbyggnad av skolan, såsom en idrottshall och permanenta skollokaler (Hus G respektive F i bild nedan). Förslaget innebär en bekräftelse av byggrätten i den norra delen av fastigheten, där skolbyggnaderna Hus E och D ursprungligen uppförts planstridigt. Behovet av justering av fastighetsgränsen i söder vid Hus B kommer även att utredas.

Skiss över förslag på utbyggnad visar tänkta tillkommande delar i rött. En matsalstillbyggnad föreslås vid Hus E, samt nya möjliga byggnader för skollokaler (Hus F) och idrott (Hus G). Röd streckad linje markerar ungefärlig gräns för egenskapsgräns för markanvändningen allmänt ändamål i befintlig detaljplan (PI 3204) och visar delar som hamnar utanför den.

Planförslagets konsekvenser

Behovsbedömning

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras.

Stadsbild

Tillbyggnaden bedöms inte påverka stadsbilden vid Möjbrovägen och småhusområdet och inte heller medföra några större negativa konsekvenser för skolbyggnadens kulturvärden. Dock är det viktigt att tillbyggnaden utförs med hänsyn till skolbyggnadens befintliga kulturvärden.

Planarbetet behöver ta hänsyn till skolverksamhetens möjlighet till framtida utveckling och utreda behovet av kapacitetsökning. Vid eventuella ytterligare tillbyggnader av skolan är det viktigt att dessa tar hänsyn till skolbyggnadens höga kulturvärden och till mötet med riksintresset Norra Ängby.

Natur

Det är viktigt att värna om kopplingen till Kyrksjölöten naturreservat och eventuella tillkommande volymer inom skolområdet bör inte helt stänga den koppling som existerar mellan skolan och naturreservatet idag. Naturreservatets gräns vid aktuell fastighet ska beaktas. Utveckling av skolgården kan även ge nya värden till platsen.

Kulturmiljö

I det antikvariska utlåtandet, som bilades planförfrågan, poängteras att ändringar och tillägg bör utföras med hänsyn till det angränsande riksintresset. Tillbyggnaden bedöms där inte medföra några negativa konsekvenser för kulturmiljön i området, då tillbyggnaden inte kommer att utgöra ett påfallande inslag från Möjbrovägen eller från småhusområdet. Vidare bedöms att vid eventuella ändringar av den befintliga matsalen bör originaldetaljer i interiören bevaras på ursprungliga platser. Befintlig fasad bör integreras i tillbyggnadens interiör och fasadens ursprungliga gestaltning möjlig att avläsa efter utförd tillbyggnad.

Sammantaget bedöms den föreslagna matsalstillbyggnaden och dess utformning inte medföra några större negativa konsekvenser för skolbyggnaden eller riksintressets kulturvärden. Övriga tilltänkta byggnaders inverkan på de kulturhistoriska värdena ska fortsatt tas i beaktning under planarbetet.

Störningar och risker

Planarbetet behöver beakta avfallshantering och angöring vid förslagen matsalstillbyggnad, då den förslås placeras direkt mot trafikområde för in- och utlastning.

Buller och dagvatten behöver studeras vidare under planarbetet. Bland annat lågpunkten och eventuell översvämningsrisk i läget där matsalstillbyggnad föreslås placeras behöver utredas i planprocessen.

Jämställdhet och trygghet

Utbyggnad av skola i direkt närhet till kollektivtrafik ger fler möjlighet till närmare kopplingar mellan olika delar av staden och bättre möjlighet att kombinera arbets- och vardagsliv. Det kollektivtrafiknära läget underlättar till exempel hämtning och lämning av barn. Det är viktigt att i den fortsatta planeringen bevaka att alla elever ges samma utrymme i utformningen av skolmiljön och möten med gaturum. I Stockholm finns en överrepresentation av pojkar och män på stadens anlagda ytor för sport och motion, vilket kan beaktas då skolgårdar tenderar att användas även utanför verksamhetens tider för bl.a. spontanidrott.

Vilka aspekter kring jämställdhet och trygghet som är aktuella i detta planarbete kommer att studeras vidare.

Barnkonsekvenser

När skolan expanderar är det viktigt att skolgårdens kvalitet inte försämras. En välplanerad utemiljö ökar elevens möjligheter till social, motorisk och fysisk utveckling. Studier om barns miljö, hälsa och utveckling visar vikten av en stimulerande utemiljö. Barn och unga spenderar stor del av sin vakna tid i skolan och det är därför angeläget att säkerställa ett högt kvalitativt innehåll vid utformning av barns utemiljö och att skapa goda förutsättningar för lek och rörelse, utomhuspedagogik och rekreation.

Planprocess

Planarbetet genomförs med standardförfarande och nästa tillfälle som ärendet ska redovisas för stadsbyggnadsnämnden föreslås bli efter samrådet. Om inriktningen av planarbetet förändras, eller om det påverkas av nya förutsättningar av betydelse, ska ärendet dock redovisas för nämnden för nytt ställningstagande redan innan plansamrådet.

Preliminär tidplan

Start-PM	29 augusti	2018
Samråd	1:a kv	2019
Granskning	4:e kv	2019
Antagande i SBN	1:a kv	2020

Ekonomi

Planavtal ska tecknas med Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) för att täcka kontorets kostnader i samband med upprättande av detaljplanen.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att det är lämpligt att pröva en utbyggnad av Nya Elementarskolan och att planarbete kan påbörjas.

Skolbyggnaden har höga kulturvärden och angränsar till riksintresset Norra Ängbys småhusområde, men en tillbyggnad av matsalen bedöms som möjlig. Tillbyggnaden bedöms inte påverka stadsbilden vid Möjbrovägen och småhusområdet och inte heller medföra några större negativa konsekvenser för skolbyggnadens kulturvärden. Dock är det viktigt att tillbyggnaden utförs med hänsyn till skolbyggnadens befintliga ursprungliga fasad med originalfönster samt till angränsande riksintresset Norra Ängby.

Planarbetet behöver ta hänsyn till skolverksamhetens möjlighet till framtida utveckling och utreda behovet av kapacitetsökning. Vid eventuella ytterligare tillbyggnader av skolan är det viktigt att dessa tar hänsyn till skolbyggnadens höga kulturvärden och till mötet med riksintresset Norra Ängby. Även mötet med och kopplingen till Kyrksjölöten naturreservat är då viktiga att beakta.

Planarbetet behöver beakta avfallshantering och angöring vid förslagen matsalstillbyggnad, då den förslås placeras direkt mot trafikområde för in- och utlastning. Även den möjliga lågpunkt och eventuella översvämningrisk i läget där matsalstillbyggnad föreslås placeras behöver utredas i planprocessen.

När Stockholm växer behöver olika samhällsfunktioner säkerställas och värden behöver tillföras. Det är därför av stor betydelse att skapa möjlighet för flera skolplatser på Nya Elementarskolan bl.a. genom tillbyggnad av matsalen.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att planarbete påbörjas.

SLUT